

Gemeente Renkum

Voorstel aan de raad

Verantwoordelijk team
Financiën

Nummer
7

Kenmerk
167504

Raad d.d.
1-11-2023

Paragraaf begroting
N.v.t.

Portefeuillehouder
M.A. Mulder

Steller
D.F. van Hal

Datum
10 oktober 2023

Onderwerp
Begroting 2024

Geadviseerd besluit

1. Vaststellen van de Begroting 2024. Daarbij vragen wij u om:
 - a. Vaststelling van de in 2024 te realiseren beleidsvoornemens inclusief de daarbij behorende baten en lasten;
 - b. In te stemmen met een onttrekking van € 1.336.000 uit de Vrije algemene reserve voor een extra storting in de Weerstandsreserve om het statisch weerstandsvermogen aan de norm van 100% te laten voldoen.
2. Besluiten om richting de Begroting 2025 een discussie te voeren om ambities en middelen en capaciteit in overeenstemming te brengen.

Toelichting op beslispunten

Wij bieden u de Begroting 2024 aan. In deze begroting zijn onze voornemens opgenomen voor het komende begrotingsjaar. Deze voornemens zijn tot stand gekomen op basis van de Perspectiefbrief 2023-2027 en de uitkomsten van de Najaarsnota 2023. Wij stellen u voor deze begroting vast te stellen en ons daarmee de opdracht te geven binnen deze kaders de uitvoering van de genoemde beleidsvoornemens ter hand te nemen.

Zoals afgesproken bij de Perspectiefbrief leggen wij nu een beleidsarme Begroting 2024 aan uw raad voor, waarbij we het met de Begroting 2023 ingezette beleid continueren. Wij stellen u voor om richting de Begroting 2025 een discussie te voeren om ambities en middelen en capaciteit in overeenstemming te brengen.

Beoogd effect

Door middel van het vaststellen van deze begroting maakt u gebruik van uw budgetrecht. U geeft het college aan welke activiteiten u verwacht in 2024 en welke financiële randvoorwaarden daarbij gelden.

Kader

Op grond van artikel 190 van de Gemeentewet biedt het college jaarlijks de raad een begroting aan. Door vaststelling van de begroting stelt uw raad middelen beschikbaar voor alle daarin

opgenomen taken en activiteiten. De regels voor de inhoud van de begroting zijn nader vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Argumenten

Ad 1a. Vaststelling van de in 2024 te realiseren beleidsvoornemens inclusief de daarbij behorende baten en lasten

Door het vaststellen van de begroting, stelt u de kaders vast voor het te voeren beleid voor het komende jaar. In de begroting is per programma aangegeven wat wij willen bereiken, wat wij daarvoor in 2024 willen gaan doen en wat dit gaat kosten. Daarnaast staan in de paragrafen de beleidslijnen geformuleerd die doorwerken in meerdere programma's. Hierdoor ontstaat een dwarsdoorsnede van de begroting.

In de financiële begroting worden de financiële achtergronden van het in de programma's voorgestelde beleid verder uitgewerkt. Door vaststelling van de begroting geeft u ons de opdracht de in de begroting opgenomen activiteiten binnen het geschetste financiële kader uit te voeren.

Op basis van de Perspectiefbrief 2023-2027 heeft uw raad kaders meegegeven aan het college. De volgende kaders zijn leidend geweest bij het opstellen van de Begroting 2024:

- het uitgangspunt is dat we een sluitende begroting maken binnen de toezichtskaders van de Provincie, om zeggenschap te behouden over ons eigen budget;
- we continueren het huidige beleid;
- we zetten geen koerswijzigingen in in afwachting van duidelijkheid vanuit het rijk over ons financiële perspectief.

Dit betekent dat wij een beleidsarme Begroting 2024 aan uw raad voorleggen, waarbij we het met de Begroting 2023 ingezette beleid continueren.

Dit heeft geleid tot de volgende uitgangspunten bij het opstellen van de Begroting 2024:

Financieel ravijn

In de Meicirculaire 2022 heeft het Rijk voor de jaren tot en met 2025 incidenteel extra budget ter beschikking gesteld. Het Rijk doet namelijk meer uitgaven naar aanleiding van het Regeerakkoord. Daardoor stijgen ook onze inkomsten vanuit het Rijk (systematiek 'samen trap op en samen de trap af'). Daarnaast worden we (deels) gecompenseerd voor de extra loon- en prijsstijgingen als gevolg van inflatie.

Vanaf 2026 zijn de inkomsten vanuit het Rijk echter fors lager (door aanpassing van de normeringsmethodiek en einde Regeerakkoord). Dit is deels incidenteel gecompenseerd. Desondanks is er nog steeds sprake van een 'financieel ravijn' in 2026 en 2027.

Structurele uitgaven

Wanneer het Rijk het 'financieel ravijn' vanaf 2026 'oplost' is er ruimte om te investeren. Wanneer dit niet het geval is, zorgen structurele uitgaven nu voor een extra noodzaak tot bezuinigen straks. Dat is het dilemma waarvoor we nu staan; hoe om te gaan met maatregelen die structureel extra middelen vragen (en het tekort 2026 vergroten)?

Nu geen maatregelen om het tekort voor 2026 en verder op te lossen

Om een signaal af te geven aan het rijk heeft de VNG haar leden geadviseerd om geen sluitende begroting te maken voor de jaren vanaf 2026/ tekorten duidelijk zichtbaar te maken in de begroting. Deze uitzonderlijke maatregel is volgens het bestuur nodig omdat de gemeentelijke financiën onvoldoende zijn voor het uitvoeren van het huidige takenpakket.

Onderwerp

Begroting 2024

Datum

10 oktober 2023

Kenmerk

167504

Pagina

2 van 7

Concreet stelt de VNG dat gemeenten niets anders moeten doen dan een realistische begroting indienen voor de komende jaren. *“Baseer deze op het huidige takenpakket, de noodzakelijke investeringen, de inflatie, de stijgende rente, de ambities uit uw coalitieakkoord en geschatte meen- en tegenvallers.”*

Onze insteek is om nu geen maatregelen (bezuinigingen o.i.d.) in gang zetten om het tekort voor 2026 en verder op te lossen. Het “ravijn” laten we even voor wat het is. Maar we kijken wel heel kritisch naar het opnemen van structurele nieuwe budgetten en bijstelling van huidige budgetten. Want het tekort in 2026 verder vergroten zou in de huidige omstandigheden onverantwoord zijn.

Ad 1b. In te stemmen met een onttrekking van € 1.336.000 uit de Vrije algemene reserve voor een extra storting in de Weerstandsreserve om het statisch weerstandsvermogen aan de norm van 100% te laten voldoen

We vragen u de weerstandsreserve aan te vullen, om zo het statisch weerstandsvermogen aan de norm van 100% te laten voldoen.

In deze begroting is de berekening van ons weerstandsvermogen geactualiseerd. De conclusie luidt dat zowel het statisch als het dynamisch weerstandsvermogen niet voldoen aan de norm.

Het statisch weerstandsvermogen is gedaald doordat de risico's zijn gestegen. Dit gaat met name om de risico's op de wmo en de jeugdzorg en grondexploitatieprojecten.

Het dynamisch weerstandsvermogen is gedaald ten opzichte van de jaarstukken 2022 doordat de onbenutte belastingcapaciteit is gedaald op basis van de tarieven die het rijk heeft gecommuniceerd in de meicirculaire. Dit betekent dat we onvoldoende mogelijkheden hebben om de structurele risico's die op ons afkomen op te kunnen vangen. In afwachting van de besluitvorming van het rijk over de financiële compensatie van gemeenten, treffen we hierop nu geen maatregelen.

Om het statisch weerstandsvermogen aan de norm van 100% te laten voldoen, is een storting in de Weerstandsreserve van € 1.336.000 noodzakelijk. Wij stellen daarom voor de Weerstands-reserve met dit bedrag aan te vullen vanuit de Vrije algemene reserve.

Ad 2. Besluiten om richting de Begroting 2025 een discussie te voeren om ambities en middelen en capaciteit in overeenstemming te brengen

Ongeacht of het rijk (volledig) over de brug komt om het financieel ravijn vanaf 2026 op te lossen stellen we voor om richting de Begroting 2025 een discussie te voeren om ambities en middelen en capaciteit in overeenstemming te brengen. Reden hiervoor is de stapeling van ambities en de uitvoeringskracht van de organisatie. Tevens gaan we ervan uit dat als er al een oplossing komt deze onze structurele tekorten slechts deels zal oplossen.

In dit traject kan ook een evaluatie van het collegeperspectief worden meegenomen, evenals de eventuele consequenties van de richting die de raad geeft op de bestuurlijke toekomst.

Kanttekeningen

Keuzes

In afwachting van meer duidelijkheid over onze financiële toekomst, zetten we ontwikkelingen die om nieuwe beleidskeuzes en middelen vragen zoveel mogelijk “on hold”. Tegelijk kunnen we er niet omheen dat ontwikkelingen wel doorgaan. Gezien onze financiële situatie hebben we de geld vragende voorstellen in deze begroting afgewogen. Daarbij geven wij prioriteit aan inzet op Airborne, wonen en groen. Dit betekent echter dat een aantal budgetaanvragen niet zijn overgenomen in deze begroting: middelen voor handhaving permanent wonen op vakantieparken, uitvoering cultuurvisie en Renkumse broedplaatsen, gebiedsontwikkeling Rosandepolder, voorstel om meerinkomsten toeristenbelasting in te zetten voor product toerisme & recreatie, extra middelen 'motie groenbeheer' en geen (extra) middelen voor uitvoering mobiliteitsvisie, groenbeheerplan en beheerplan civiele kunstwerken.

Structureel sluitende begroting

Wij staan voor gezonde gemeentefinanciën en een duurzaam financieel evenwicht. Dit betekent een evenwichtige begroting op de korte en de lange termijn. De financiën van de gemeente staan echter onder druk. Het uitgangspunt is dat we een sluitende begroting maken binnen de toezichtskaders van de Provincie. Dit betekent dat tegenover de structurele uitgaven in 2024 ook structurele inkomsten staan. We nemen nu geen maatregelen om het tekort voor 2026 en verder op te lossen. Wanneer het Rijk het ‘financieel ravijn’ vanaf 2026 niet ‘oplost’, betekent dit dat we op termijn alsnog keuzes moeten maken om te komen tot een sluitende begroting. Met ons bevinden veel gemeenten zich in deze situatie.

Weerstandsvermogen

Het statisch weerstandsvermogen voldoet, na de voorgestelde extra storting, aan de norm. Het dynamisch weerstandsvermogen voldoet niet aan de norm. In afwachting van de besluitvorming van het rijk over de financiële compensatie van gemeenten, treffen we hierop nu geen maatregelen. Vanzelfsprekend blijven we waar mogelijk sturen op het voorkomen van risico's.

Draagvlak

Input voor de voorliggende begroting waren de Perspectiefbrief 2023-2027 en de Najaarsnota 2023.

Aanpak/Uitvoering

In de begroting is rekening gehouden met de door de raad vastgestelde Voorjaarsnota 2023 en de uitkomsten van de Najaarsnota 2023. Het beleidsmatig kader voor de Begroting 2024 is bepaald bij de behandeling van de Perspectiefbrief 2023-2027.

Na goedkeuring van de begroting door de raad kan intern opdracht worden verstrekt om de realisatie van het voorgestelde beleid ter hand te nemen. Over de voortgang worden college en raad geïnformeerd middels de tussentijdse rapportages.

Communicatie

De goedgekeurde Begroting 2024 zal uiterlijk 15 november 2023 worden toegezonden aan onze toezichthouder, Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland.

Onderwerp

Begroting 2024

Datum

10 oktober 2023

Kenmerk

167504

Pagina

4 van 7

Financiële consequenties

Uitkomst begroting

De begroting laat samengevat het volgende beeld zien:

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Meerjarenbegroting na voorjaarsnota	-794	-165	874	-3.079	-5.084
Najaarsnota:					
Bijstellingen met resultaat	1.402	375	-545	101	2.120
Invulling taakstellingen	-99	-45	-15	-15	-15
MIP Activa	268	-127	21	-9	-7
Meerjarenbegroting na najaarsnota	778	39	335	-3.002	-2.986
Geld vragende voorstellen		-485	-335	-335	-90
Dekkingsplan		446			
Meerjarenbegroting	778	0	0	-3.337	-3.076

Geld vragende voorstellen

In de Begroting 2024 zijn de volgende geld vragende voorstellen opgenomen:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
2B We zorgen voor een passende voorraad: betaalbaar, gevarieerd en duurzaam	-75	-75	-75	
2B We zorgen voor een thuis voor iedereen: aandachtsgroepen, wonen met zorg	-120	-120	-120	
2C Formatie-uitbreiding op het gebied van planologisch juristen	-90	-90	-90	-90
2L Airborne herdenking 2024	-150			
2O Laten vaststellen en implementeren kostendekkingsplan groenbeheer	-50	-50	-50	
Resultaat	-485	-335	-335	-90

Dekking sluitende Begroting 2024

Ter dekking van jaarlaag 2024 stellen we voor het budget voor inwonersinitiatieven (Renkum doet) en cofinanciering te verlagen en een onttrekking te doen uit de Vrije algemene reserve.

Op basis van het collegeperspectief is in de begroting 2023 geld vrijgemaakt voor inwonersinitiatieven (Renkum doet) en cofinanciering. Dit betrof respectievelijk € 250.000 en € 50.000 incidenteel in 2024. Gezien onze financiële situatie hebben we de geld vragende voorstellen in deze begroting afgewogen tegen onze voornemens rondom inwonersinitiatieven en cofinanciering. Daarbij geven wij prioriteit aan inzet op Airborne, wonen en groen. Daarom stellen we voor deze budgetten deels te laten vervallen (en deze activiteiten niet/ in mindere mate uit te voeren).

Onderwerp

Begroting 2024

Datum

10 oktober 2023

Kenmerk

167504

Pagina

5 van 7

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
3B Vrijval Inwonersinitiatieven - Renkum Doet	150			
3B Vrijval Cofinanciering en stimuleringsfonds lokale initiatieven	50			
4C Onttrekking Vrije algemene reserve	246			
Resultaat	446			

Vrije algemene reserve

In de Financiële verordening is bepaald dat voor de Vrije algemene reserve een minimumniveau geldt van € 4.000.000. Op het moment dat de Vrije algemene reserve onder dit minimum zakt, doet het college voorstellen om binnen een periode van maximaal 4 jaar de reserve terug te brengen op het minimumniveau. Op basis van de Najaarsnota 2023 en de Begroting 2024 is het verwachte verloop van de Vrije algemene reserve als volgt:

	2023	2024	2025	2026	2027
Per 1-1	5.662	6.266	6.020	6.020	2.683
Resultaat Jaarrekening 2022	4.622				
Resultaatbestemming 2022	-770				
Resultaatbestemming 2022: bijdrage bewonersinitiatief speeltoestel	-10				
Correctie raming WOZ-waarde	-360				
Amendement begroting '22 OZB teruggave	-1.037				
Aanvulling begrotingstekort	-1.282	-246			
Aanvulling Weerstandsreserve	-1.336				
Totale mutatie	-173	-246	0	0	0
Per 31-12	5.488	6.020	6.020	6.020	2.683
Prognose meerjarenbegroting (incl. Begroting 2024)	778	0	0	-3.337	-3.076
Per 31-12*)	6.266	6.020	6.020	2.683	-393
Tekort vrije algemene reserve					4.393

Conclusie is dat de Vrije algemene reserve op dit moment toereikend is. Wat betekent dat we een, geringe, buffer hebben gezien de risico's die nog op ons afkomen, de onzekerheid over 2026 en verder en het traject dat we doorlopen over onze bestuurlijke toekomst.

Juridische consequenties

Door middel van vaststelling van de begroting autoriseert uw raad ons college tot uitvoering van het beleid en de projecten binnen de in deze stukken genoemde kaders. Dit betekent dat wij conform artikel 160, eerste lid, onder e, van de Gemeentewet bevoegd zijn 'tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeente te besluiten en deze te verrichten'.

WMO-aspecten

De WMO-aspecten zijn in de desbetreffende programma's in de begroting toegelicht.

Gezondheid

Onderwerp

Begroting 2024

Datum

10 oktober 2023

Kenmerk

167504

Pagina

6 van 7

De gezondheidsaspecten zijn in de desbetreffende programma's in de begroting toegelicht.

Duurzaamheid

De activiteiten op het gebied van duurzaamheid zijn eveneens in de desbetreffende programma's toegelicht.

Effect op vermindering regeldruk

Dit voorstel heeft geen effect op de regeldruk.

Alternatieven

Het niet (tijdig) vaststellen van een sluitende Begroting 2024 zal ertoe leiden dat de provinciale toezichthouder zal besluiten de gemeente onder preventief financieel toezicht te plaatsen.

Preventief toezicht

Gemeente Renkum moet ervoor zorgen dat de (meerjaren)begroting structureel en reëel in evenwicht is. De provincie houdt toezicht op de financiën. Regulier houden zij "repressief toezicht". Repressief toezicht betekent dat de begroting direct uitgevoerd kan worden. Wanneer de begroting niet aan de wettelijke criteria voldoet (w.o. begroting 2024 niet structureel en reëel in evenwicht en/of niet aannemelijk dat u dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf (2027) van de meerjarenraming herstelt) of niet tijdig wordt ingediend bij de provincie, is er sprake van "preventief toezicht". Preventief toezicht betekent dat de provincie de begroting en de daarop volgende wijzigingen eerst moeten goedkeuren voordat deze uitgevoerd kan worden.